

**CRNA GORA
VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
UPRAVA POLICIJE**

Srednjoročni pregled SOCTA 2015

**Dopuna procjene opasnosti od teškog i organizovanog
kriminala u Crnoj Gori**

**ODOBRAVA
DIREKTOR
Slavko Stojanović**

Podgorica, Jul 2015.godine

SADRŽAJ

UVOD	4
1. Ključni zaključci	6
2. Oblasti kriminala	7
2.1. Droga	7
2.2. Ilegalne migracije i trgovina ljudima	10
2.3. Krijumčarenje akciznih roba	12
2.4. Zelenašenje	13
2.5. Korupcija na visokom nivou.....	14
2.6. Oružje	14
2.7. Pojava novih prijetnji	15
4.7.1. Terorizam i vjerski ekstremizam	15
4.7.2. Motociklističke bande	16
3. Organizovane kriminalne grupe	17
4. Preporučeni prioriteti	18

Predgovor

Radni tim Uprave policije za izradu strateških dokumenata, predstavlja vam Srednjoročni pregled Procjene opasnosti od teškog i organizovanog kriminala u Crnoj Gori 2015.

Ovaj izvještaj predstavlja dopunu Procjene opasnosti od teškog i organizovanog kriminala u Crnoj Gori (MNE SOCTA 2013) objavljenje početkom 2014. godine i daje opšti pregled ključnih promjena u oblasti teškog i organizovanog kriminala u protekle dvije godine.

Prethodna SOCTA i ovaj Srednjoročni pregled imaju za cilj da svim organima za sprovođenje zakona u Crnoj Gori, donosiocima odluka na strateškom i operativnom nivou i široj javnosti, pruže informacije koje im mogu poslužiti kao osnova za utvrđivanje prioriteta u borbi protiv teškog i organizovanog kriminala, i izradu višegodišnjih-strateških i godišnjih-operativnih planova u prioritetnim oblastima. Utvrđivanje zajedničkih prioriteta predstavlja jedinstveni okvir za međuresorsku saradnju i efikasnu koordinaciju napora svih nacionalnih organa za sprovođenje zakona kod suprotstavljanja teškom i organizovanom kriminalu.

Uvjereni smo da će Srednjoročni pregled SOCTA i kontinuirani rad Uprave policije na implementaciji modela „Upravljanja vođenog obavještajnim radom“ na nacionalnom nivou u Crnoj Gori, kao i preduzimanje konkretnih obavještajnih i operativnih aktivnosti, dati značajan doprinos u zajedničkoj borbi protiv teškog i organizovanog kriminala, kako kroz međuresorsku saradnju u Crnoj Gori, tako i kroz međunarodnu saradnju sa svim našim partnerima u Evropskoj uniji i šire.

Ovom prilikom želimo da se zahvalimo svim inostranim partnerima iz zemalja okruženja i Evropske unije, a posebno OEBS-u, angažovanim ekspertima i kolegama iz EUROPOL-a, koji su u okviru zajedničkih projekata pomogli u jačanju kapaciteta za stratešku analizu.

Radni tim Uprave policije za
izradu strateških dokumenata

UVOD

Teški i organizovani kriminal i dalje predstavlja značajnu prijetnju za Crnu Goru i njene građane. Organizovane kriminalne grupe su veoma prilagodljive brzim promjenama na legalnim i ilegalnim tržištima i veoma vješte u korišćenju mogućnosti koje im pružaju nove tehnologije, saobraćajna infrastruktura i ukidanje barijera za kretanje ljudi, roba i kapitala, kako u realnom tako i u virtuelnom svijetu, te kao takve predstavljaju poseban izazov organima za sprovođenje zakona.

Suprotstavljanje teškom i organizovanom kriminalu danas zahtjeva promjenu načina pristupa na koji se ovi problemi tretiraju od strane organa za sprovođenje zakona, sa posebnim fokusom na jaču koordinaciju zajedničkih napora međuresorske saradnje organa i dalje povezivanje sa svim ostalim segmentima društva u cjelini.

ILP – Upravljanje vođeno obavještajnim radom

Uprava policije Crne Gore je već duži niz godina posvećena strateškom pristupu rješavanju ovog problema i razvoju ILP¹ modela "Upravljanje vođeno obavještajnim radom", što nam je omogućilo da kroz brojne projekte i saradnju sa inostranim partnerima razvijemo potpuno novi kriminalističko-obavještajni segment policijskih poslova koji može da proizvede strateške, taktičke i operativne dokumente potrebne organima za sprovođenje zakona u Crnoj Gori, po metodologijama koje se koriste u zemljama EU.

Utvrđivanje prioriteta u oblasti teškog i organizovanog kriminala

Uprava policije Crne Gore je u skladu sa sopstvenim ILP modelom „Upravljanje vođeno obavještajnim radom“, u okviru reforme politike sprovođenja prioriteta koji potiču iz Procjene opasnosti od teškog i organizovanog kriminala, tokom 2014. godine preduzela niz konkretnih koraka na usklađivanju ciklusa borbe protiv teškog i organizovanog kriminala sa koracima predviđenim politikom EU u ovoj oblasti (EU Policy cycle).

U martu 2014 godine objavljena je „Procjena opasnosti od teškog i organizovanog kriminala u Crnoj Gori“ – MNE SOCTA 2013, koja daje preporuke na osnovu analize glavnih prijetnji. U avgustu 2014.godine, usmjeravajući se na probleme koji su definisani u SOCTA dokumentu, Upravna grupa rukovodilaca Sektora kriminalističke policije utvrdila je prioritete oblasti i pripremila „Plan aktivnosti za borbu protiv teškog i organizovanog kriminala za 2014-2015. godinu“ kao okvir za preduzimanje konkretnih obavještajnih i operativno-istražnih aktivnosti policije u odnosu na glavne probleme. Ovaj plan je u avgustu 2014. godine odobren od strane direktora Uprave policije Crne Gore. Kao dio ovog plana, pokrenuti su dugoročni projekti za svaku od osam prioriteta oblasti borbe protiv teškog i organizovanog kriminala usmjereni na: organizovane kriminalne grupe, opojne droge - kokain i heroin, ilegalne migracije i trgovinu ljudima, akcizne robe-cigarete, razbojništva, zelenašenje i korupciju na visokom nivou.

Ovaj Srednjoročni pregled ima za cilj da nakon dvije godine omogući dopunu prethodne Procjene opasnosti (SOCTA) sa fokusom na ključne promjene u prioritarnim oblastima u proteklom periodu i da predloži nacionalnim tijelima eventualno usklađivanje postojećih i uvođenje novih prioriteta za drugu polovinu četvorogodišnjeg ciklusa 2016-2017.godine. Početkom 2017. godine, izradiće se nova SOCTA u punom obimu, što će označiti početak

---

¹ eng. ILP - Intelligence Led Policing

novog četvorogodišnjeg ciklusa realizacije aktivnosti u borbi protiv teškog i organizovanog kriminala.

Nacionalni obavještajni model utvrđivanja prioriteta, upravljanja i dodjele zadataka

Do kraja 2014. godine, ILP model razvijan je isključivo unutar Uprave policije Crne Gore. Pripremajući, a kasnije i realizujući mjere iz Akcionog plana za pregovaračko poglavlje 24 na putu pristupanja EU, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava policije su inicirali novi pravac u razvoju ILP modela, ovog puta na nacionalnom nivou. Kao prvi korak na uspostavljanju jedinstvenog Nacionalnog obavještajnog modela za utvrđivanje prioriteta u Crnoj Gori, zasnovanih na SOCTA izvještaju, početkom 2015. godine Biro za operativnu koordinaciju organa obavještajno bezbjednosnog sektora, formirao je Nacionalni međuresorski operativni tim za borbu protiv teškog i organizovanog kriminala, koji čine predstavnici Uprave policije iz operativnih jedinica kriminalističke i granične policije, Uprave carina, Poreske uprave, Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Agencije za nacionalnu bezbjednost, Tužilaštva i Ministarstva pravde.

Ovo tijelo je zaduženo za pripremu predloga zajedničkih nacionalnih prioriteta, strateških ciljeva i višegodišnjih strateških planova u borbi protiv teškog i organizovanog kriminala na bazi SOCTA izvještaja, kao i za donošenje i sprovođenje godišnjih operativnih planova u prioritetnim oblastima uz međuresorsku koordinaciju realizacije pojedinih aktivnosti na operativnom nivou.

Sprovođenje procesa donošenja odluka o utvrđivanju prioriteta i ciljeva, kao i usvajanje predloženih planova u ovoj oblasti je u nadležnosti Vijeća za nacionalnu bezbjednost i Biroa za operativnu koordinaciju, dva tijela koja su tokom 2014. godine uspostavljena u skladu sa Zakonom o osnovama obavještajno bezbjednosnog sektora Crne Gore.

Na ovaj način je Crna Gora planirala da počevši od 2016. godine, potpuno uskladi ciklus borbe protiv teškog i organizovanog kriminala sa koracima i dinamikom predviđenom politikom EU u ovoj oblasti (EU Policy cycle).

Srednjoročni pregled SOCTA-e

U skladu sa potrebama donosilaca odluka u borbi protiv teškog i organizovanog kriminala, Srednjoročni pregled predstavlja dopunu prethodne Procjene opasnosti (SOCTA) i daje predloge za usklađivanje prioriteta. Srednjoročni pregled slijedi istu metodologiju i strukturu kao SOCTA, sa tom razlikom da je fokusiran samo na promjene trendova i procjenu preporuka, a ne na detaljan prikaz svih obavještajnih saznanja o trenutnom stanju u oblasti teškog i organizovanog kriminala.

Srednjoročni pregled u prvom poglavlju kroz sažetak daje ključne zaključke po najznačajnijim oblastima sa osvrtom na određene faktore koji su relevantni za kriminal. U drugom poglavlju navode se ključne promjene u glavnim oblastima kriminala i razvoj određenih fenomena, što uključuje i pojavu novih prijetnji posebno u oblasti koje se tiču potencijalnih opasnosti od terorizma. Treće poglavlje posvećeno je specifičnostima organizovanih kriminalnih grupa, dok poslednje, četvrto poglavlje sadrži predloge prioriteta u borbi protiv teškog i organizovanog kriminala za naredni dvogodišnji period.

1. Ključni zaključci

Krijumčarenje i trgovina narkoticima i dalje ostaju dominantna kriminalna aktivnost najvećeg broja registrovanih OKG, na osnovu koje stiču profite koji se mjere desetinama miliona eura na godišnjem nivou.

Ilegalne migracije preko teritorije Crne Gore i dalje karakteriše dominantno ilegalno kretanje “tražilaca azila” porijeklom iz afro-azijskih zemalja, prema zemljama EU. Zloupotreba procedura za dobijanje azila je i dalje glavni modus koji ilegalni migranti – “lažni azilanti” koriste za prolazak preko teritorije Crne Gore.

U posljednjem vremenskom periodu prisutna je sve izraženija problematika krijumčarenja cigareta preko teritorije Crne Gore. U tom kontekstu Luka Bar postaje jedna od glavnih tranzitnih tačaka za krijumčarenje cigareta.

Problem zelenašenja prepoznat je kao jedan od prioriternih i rastućih problema u Crnoj Gori. Posebnu težinu ovom problemu daje to da neraščišćeni odnosi između zelenaša i dužnika najčešće dovode do izvršenja brojnih, drugih krivičnih djela prvenstveno iz oblasti krvnih delikata sa elementima nasilja, podmetanje požara ili eksplozivnih naprava, prijetnji, iznuda, ucjena ili otmica.

Organizovane kriminalne grupe motivisane su da koriste korupciju ili razmjenu drugih usluga kao dio sopstvene strategije radi olakšavanja sprovođenja svojih konkretnih kriminalnih aktivnosti ili prikupljanje informacija, što je uglavnom usmjereno na državne službenike na nižem nivou (koji nemaju svojstvo javnog funkcionera), kako bi isti, ponekad i nesvjesni punog obima kriminalnog posla koji se odvija u pozadini, svojim činjenjem ili nečinjenjem direktno pomogli pojedinim aktivnostima članova organizovanih kriminalnih grupa.

Region Balkanskog poluostrva trenutno je pogođen jednom od najvećih prijetnji koja se manifestuje kroz porast i jačanje radikalnog ekstremizma, što svakako predstavlja i realnu prijetnju po bezbjednost i interese Crne Gore.

2. Oblasti kriminala

2.1. Droga

Krijumčarenje i trgovina narkoticima i dalje ostaju dominantna kriminalna aktivnost najvećeg broja registrovanih OKG, na osnovu koje stiču profite koji se mjere desetinama miliona eura na godišnjem nivou.

Heroin

Realizovane zaplene heroina u Crnoj Gori, po kvalitetu i količini i dalje ukazuju da je bio namijenjen uličnoj prodaji, a ne daljem krijumčarenju ka zemljama EU. Organizovani kriminal fokusiran je ka domaćem tržištu heroina, više nego međunarodnom krijumčarenju heroina, što direktno utiče na socioekonomski momenat u društvu.

Kosovo i dalje predstavlja centralnu tačku na „Balkanskoj ruti“, jer se na njemu ukrštaju centralni i južni krak rute. Na Kosovu se vrši skladištenje velikih količina heroina (stock piling) koje se u zavisnosti od potražnje vraćaju na sjever ka Centralnoj Evropi ili na jug preko Albanije za Italiju.

Za krijumčarenje heroina prema Crnoj Gori i dalje je od ključnog značaja oblast oko Peći na Kosovu, odakle se kanalom preko sjevera Crne Gore heroin krijumčari ka centralnoj i južnoj regiji zemlje, uglavnom za potrebe domaćeg tržišta.

Drugi pravac ulaska heroina u Crnu Goru je iz oblasti Skadra u Albaniji. Heroin koji se u Crnu Goru krijumčari navedenim pravcem nije namijenjen samo domaćem tržištu, već i daljem krijumčarenju ka BiH i Hrvatskoj.

I dalje se kao dominantni kohezioni faktor za OKG koje se bave krijumčarenjem heroina izdvaja zajedničko etničko porijeklo, što se posebno odražava na veze sa zemljama koje slove kao glavni dobavljači heroina. Nijesu uočene značajne promjene u pogledu cijene, o čemu govori i prodajna cijena heroina na veliko, kao i cijena heroina namijenjenog uličnoj distribuciji koja se nije mijenjala.

Kokain

U oblasti krijumčarenja kokaina, nijesu zabilježene značajnije promjene modusa krijumčarenja. Glavni modus, je i dalje korišćenje prekookeanskih kontejnerskih brodova kompanije MSC koji plove na relaciji Južna amerika – Zapadna Evropa. Zabilježen je povećan trend izbacivanja pošiljki kokaina na otvorenom moru, koje se kasnije preuzimaju od članova OKG i dalje krijumčare, obično manjim jahtama.

Kao posebno značajne, registrovane su pojačane aktivnosti OKG, manifestovane kroz sve veće angažovanje i porast broja pomoraca iz Crne Gore, posebno lica mlađe starosne dobi, koji učestvuju u međunarodnom lancu krijumčarenja.

Posljednja dešavanja na međunarodnoj krijumčarskoj sceni, ukazuju da pripadnici OKG iz Crne Gore, udruženi sa partnerima iz zemalja regiona u sve većoj mjeri uspijevaju da kontrolišu gotovo sve faze u lancu krijumčarenja.

I pored činjenice da je 2014. godine u Luci Bar zaplijenjena značajna količina kokaina, može se zaključiti da ista ne predstavlja frekventnu tranzitnu tačku u krijumčarskom lancu. Poseban rizik za krijumčare predstavlja okolnost da je procenat kontejnera koji se pregleda u luci Bar neuporedivo veći (oko 12%) u odnosu na druge evropske luke (oko 2-4%), koje slove kao glavne tačke ulaska kokaina u zemlje EU.

Aktivnosti preduzete tokom prethodnog perioda, rezultirale su hapšenjem jednog broja vođa i visokorangiranih članova OKG koje se kao dominantnom aktivnošću bave krijumčarenjem kokaina. Navedena situacija podstakla je "cijepanje" pojedinih OKG, na manje, međusobno suprotstavljene OKG koje su samostalno nastavile sa sprovođenjem pomenutih aktivnosti. Formiranje novih OKG u navedenoj oblasti, može prouzrokovati nove i dovesti do eskalacije postojećih sukoba, ne samo na teritoriji Crne Gore, već i na teritoriji zemalja regiona i pojedinih zemalja EU.

U narednom periodu, tokom realizacije istražnih aktivnosti organa za sprovođenje zakona potrebno je u većoj mjeri angažovati specijaliste za prikupljanje podataka o imovini i sprovođenje finansijskih istraga pripadnika OKG i pomoraca uključenih u krijumčarenje narkotika na međunarodnom nivou.

Marihuana

U oblasti krijumčarenja narkotika najznačajnije promjene zabilježene su u odnosu na krijumčarenje marihuane. Ključni faktor koji je uticao na promjene je policijska akcija izvedena u albanskom selu Lazaret, kao i zaplena policije Albanije od preko 7 tona marihuane, što predstavlja rekordnu zaplenu marihuane u ovoj zemlji u posljednjih 5 godina. Imajući u vidu da je Albanija glavni proizvođač kanabisa u regionu, te da je Crna Gora prva tranzitna tačka za njegovo krijumčarenje, navedene aktivnosti su u značajnoj mjeri uticale na promjenu stanja kako na lokalnom, tako i međunarodnom ilegalnom tržištu.

Ključne promjene ogledaju se u dinamici rada domaćih i regionalnih OKG i promjeni cijene marihuane na veliko. U drugoj polovini 2014. godine, cijena jednog kilograma marihuane (na veliko) je u odnosu na 2013. godinu povećana za 100%, a primjetan je i dalji trend rasta cijene ove droge. U toku 2013. godine, u prekograničnom pojasu Albanije i Crne Gore (oblast Skadarskog jezera) cijena jednog kilograma marihuane, u zavisnosti od kvaliteta, kretala se u rasponu od 500-600 eura, dok trenutna cijena u navedenom regionu za istu količinu iznosi najmanje 1 200 eura. To govori da je ponuda marihuane na tržištu opala, te da sada poseban izazov za OKG predstavlja nabavka veće količine marihuane i njeno plasiranje na tržište zemalja EU po znatno većim cijenama. Rute i modus krijumčarenja su ostali nepromijenjeni. I dalje su ključni ulazni putevi, legalni i ilegalni prelazi na granici između Albanije i Crne Gore, a izlazni na graničnim prelazima prema BiH i Republici Hrvatskoj. U proteklom periodu nije zabilježen povećan trend krijumčarenja marihuane preko Luke Bar.

U narednom periodu, kao buduće prijetnje mogu se izdvojiti pojava laboratorija za proizvodnju marihuane u vještačkim uslovima, ali i pojava manjih plantaža za proizvodnju marihuane u ruralnim područjima Crne Gore

Sintetičke droge

Trend pojave novih psihoaktivnih supstanci na području Evrope ne zaobilazi ni Crnu Goru, mada se sa sigurnošću ne može zaključiti da će u narednom periodu doći do povećanja broja domicilnih korisnika sintetičkih droga.

U toku 2014. godine zabilježen je trend porasta zaplene i višestrukog povećanja procenta korisnika sintetičkih droga (u prvom redu extazi i spid) tokom ljetnje turističke sezone, kada se na teritoriji Crne Gore organizuje veći broj festivala elektronske muzike, koji predstavljaju pogodno tlo za distribuciju ovih vrsta droga.

Tokom prethodnog perioda u Crnoj Gori nije zabilježen ni jedan slučaj pojave laboratorije za proizvodnju sintetičkih droga.

Posebna opasnost ogleda se u činjenici da je u Crnoj Gori, tokom 2014.godine, registrovana nova psihoaktivna supstanca (25B-NBOMe), koja se ne nalazi na listi zabranjenih supstanci.

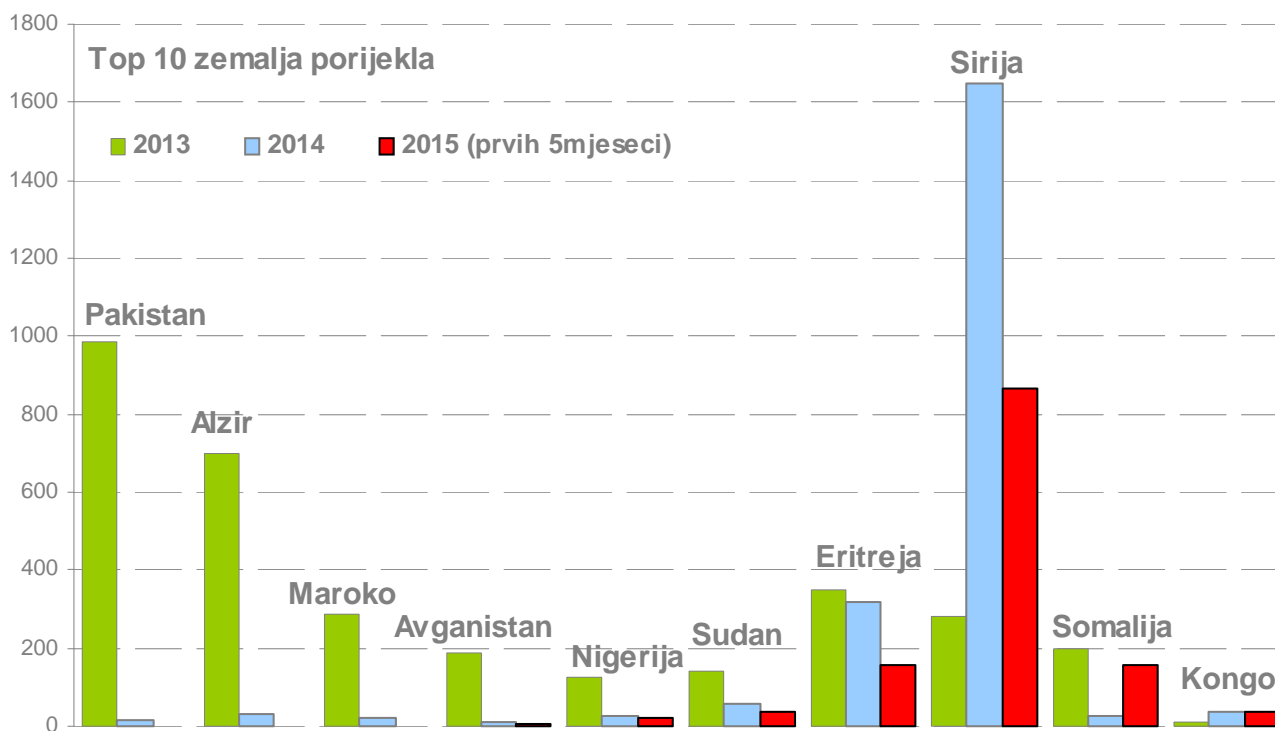
2.2. Ilegalne migracije i trgovina ljudima

Ilegalne migracije preko teritorije Crne Gore i dalje karakteriše dominantno ilegalno kretanje “tražilaca azila” porijeklom iz afro-azijskih zemalja, prema zemljama EU. Zloupotreba procedura za dobijanje azila je i dalje glavni modus koji ilegalni migranti – “lažni azilanti” koriste za prolazak preko teritorije Crne Gore.

Prema podacima MUP-a Crne Gore, od ukupno 9 192 podnijetih zahtjeva za azil u periodu od 2007. do maja 2015. godine, zaštita je odobrena samo za 14 lica. Za ostala lica u najvećem procentu se obustavlja postupak za dobijanje azila, jer se tražioci azila ne odazivaju na poziv za davanje izjave o okolnostima napuštanja države porijekla, obzirom da nakon par dana napuštaju teritoriju Crne Gore.

Glavne promjene registrovane su u odnosu na zemlje porijekla ilegalnih migranata, odnosno tražilaca azila u Crnoj Gori. U posljednje dvije godine evidentno je značajno smanjenje broja tražilaca azila iz Pakistana, Alžira, Maroka i Avganistana, dok je najveće povećanje broja lica iz Sirije, a u nešto manjem obimu i iz Somalije i Konga.

Tranzitna ruta ovih "lažnih azilanata" uglavnom ide iz Albanije preko Crne Gore u pravcu Srbije i dalje prema Mađarskoj i drugim zemljama EU. Tačka ulaska iz Albanije u Crnu Goru je u oblasti oko graničnog prelaza Božaj i dalje prema Podgorici, gdje se nakon podnošenja zahtjeva za dobijanje azila "lažni azilanti" zadržavaju par dana u prihvatnom centru Spuž, nakon čega nastavljaju kretanje u pravcu Rožaja, u čijoj okolini ilegalno prelaze granicu ka Srbiji, najčešće u oblasti oko graničnog prelaza Dračenovac.

Kroz istrage koje je crnogorska policija sproveda u prethodnom periodu otkriveno je i procesuirano nekoliko organizovanih grupa krijumčara, koji su migrantima - "lažnim azilantima" omogućavali ilegalni prelazak državne granice i organizovali prevoz preko teritorije Crne Gore. Iako otkrivene grupe krijumčara nijesu formirane kao stalne organizovane kriminalne grupe registrovane u Crnoj Gori, već kao ad-hoc strukture mješovitog sastava državljana Crne Gore i stranih državljana porijeklom iz istih zemalja iz kojih dolaze i "lažni azilanati", kod istih je primjećena jasna podjela uloga. Uloga stranih državljana koji su dio krijumčarskih grupa je uglavnom organizacija dolaska grupa migranata koje broje i do 40 lica, iz Grčke, preko Albanije do granice Crne Gore, kao i organizacija daljeg kretanja migranata preko teritorije Srbije do Mađarske. Državljeni Crne Gore kao članovi krijumčarskih grupa uglavnom su zaduženi za preuzimanje migranata koji dolaze iz Albanije, njihov prevoz do sjevera Crne Gore i organizaciju krijumčarenja preko državne granice ka Srbiji. Pojedini članovi imaju posebna zaduženja da prenose novčana sredstva i isplaćuju crnogorske državljanke uključene u krijumčarske aktivnosti.

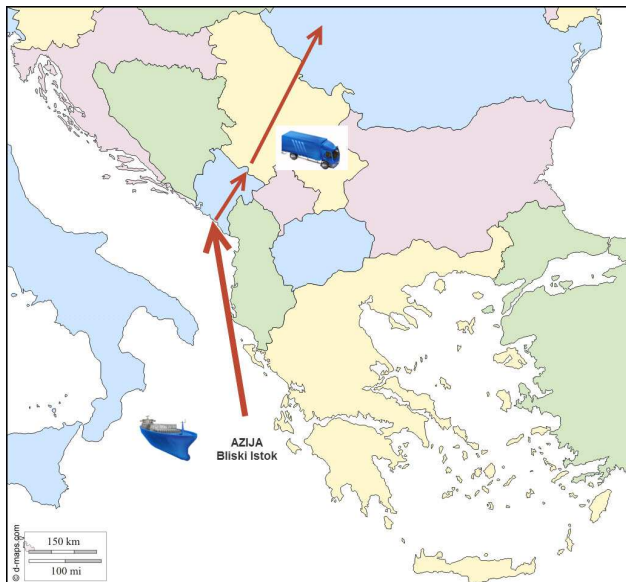
2.3. Krijumčarenje akciznih roba

U posljednje vrijeme Luka Bar postaje jedna od glavnih tranzitnih tačaka za krijumčarenje cigareta preko teritorije Crne Gore.

Sa aspekta krijumčarenja cigareta na međunarodnom nivou mogu se izdvojiti tri rute. Za sve tri rute karakteristično je da se cigarete u Crnu Goru dopremaju preko Luke Bar. Za dalje krijumčarenje preko teritorije Crne Gore ka krajnim destinacijama (zemlje Evropske unije) koriste se teretni kamioni. Obično je riječ o cigaretama sa falsifikovanim akciznim markicama, a njihov transport obično prati i upotreba falsifikovane dokumentacije.

U posljednjem vremenskom periodu prisutna je sve izraženija problematika krijumčarenja cigareta preko teritorije Crne Gore, a sa aspekta krijumčarskih ruta, posebno važno mjesto zauzima Luka Bar, na šta ukazuju i posljednje zaplene velikih količina cigareta.

Registrovan je i slučaj krijumčarenja legalno proizvedenih cigareta iz Crne Gore, preko Luke Bar ka Grčkoj, gdje je i zaplijenjena velika količina cigareta.

U pojedinim slučajevima zabilježeno je i krijumčarenje cigareta prema Republici Italiji, posredstvom putnika i članova posade broda „Sveti Stefan“, koji plovi na relaciji Bar-Bari. Pojedina saznanja ukazuju da je riječ o cigaretama koje su kupuju u fri šopovima koji se nalaze u slobodnoj zoni Luke Bar. Obično se krijumčarenje cigareta vrši uz pomoć vozača kamiona za koje ne postoji sumnja da se koriste za navedene aktivnosti. Pojedine procjene ukazuju da se na navedeni način krijumčare cigarete u manjim količinama, koje uglavnom završavaju na crnom tržištu u Bariju.

Sprovedenjem pojačanih kontrola tokom 2014. i 2015.godine, organi za sprovođenja zakona Crne Gore (u prvom redu Uprava Carina i Uprava Policije) zaplinijeli su preko 6 miliona komada cigareta. Najveći dio navedenih cigareta bio je namijenjen tržištu Crne Gore, te su kao takve distriburane u maloprodajnim objektima u gotovo svim crnogorskim gradovima. Uglavnom je riječ o cigaretama bez akciznih markica ili onima na koje su nalijepljene akcizne markice zemalja okruženja - Srbije, Hrvatske i Albanije. Navedeno ukazuje da Crne Gora nije samo tranzitna zona za krijumčarenja cigareta, već i dobrim dijelom slovi kao krajnja destinacija.

U dijelu koji se odnosi na krijumčarenje na regionalnom nivou, može se zaključiti da uglavnom u tu svrhu koriste putnički automobili, kombi vozila i autobusi sa specijalno ugrađenim bunkerima.

2.4. Zelenašenje

Problem zelenašenja prepoznat je kao jedan od prioriternih i rastućih problema u Crnoj Gori. Posebnu težinu ovom problemu daje to da neraščišćeni odnosi između zelenaša i dužnika najčešće dovode do izvršenja brojnih drugih krivičnih djela prvenstveno iz oblasti krvnih delikata sa elementima nasilja, podmetanje požara ili eksplozivnih naprava, prijetnji, iznuda, ucjena ili otmica.

Podaci prikupljeni u prethodnom periodu ukazuju na novu pojavu „organizovanog zelenašenja”, gdje se javljaju grupe pojedinaca koji udružuju sopstvene, pojedinačne kapitale radi zajedničkog kriminalnog djelovanja. Kod pojedinih grupa zelenaša, primijećena je i pojava podjele uloga pojedinaca, što je do sada uglavnom bila karakteristika vezana za organizovane kriminalne grupe.

Smatra se da su uzroci navedene pojave povezanost pojedinih zelenaša sa članovima postojećih OKG, ali i sve veća uključenost samih članova OKG koji kapital akumuliran kroz primarno kriminalno djelovanje (iz poslova sa drogom ili krijumčarenjem) plasiraju na zelenašku kamatu, na taj način prenoseći i uvodeći metod rada karakterističan za OKG (podjela uloga) i na poslove zelenašenja.

Kod pojedinih grupa zelenaša, primijećeno je uspostavljanje labavih struktura koju čine obično jezgro od 2-3 lica koja su u posjedu velikog kapitala – gotovog novca, koji ga ustupaju nižim saradnicima – lokalnim distributerima po manjoj stopi (5-10%), zatim niži saradnici koji direktno daju građanima manje svote po većoj stopi (10-20%), zatim lica koja biraju žrtve, odnosno pronalaze građane u problemima kojima je potreban gotov novac, i na kraju lica koja sprovode nasilje u ime grupe zelenaša, najčešće u vidu opomena i prijetnji, pa sve do uništenja imovine dužnika.

Lica koja se bave zelenašenjem takođe angažuju i specijaliste za obavljanje specifičnih zadataka kao što su: transport ili prenos gotovog novca preko državne granice ili pravnike za sve poslove od pripreme i realizacije ugovora za preuzimanje firmi ili nepokretnosti dužnika, pa sve do obezbjeđenja dokumentacije koja je zelenašima neophodna u eventualnom sudskom postupku. Postoji mogućnost da su navedene aktivnosti praćene koruptivnim djelima lica zaposlenih u bankarskom sektoru, ali i lica koja se profesionalno bave poslovima notara i javnih izvršitelja.

Poseban problem koji znatno otežava dokazivanje ovog krivičnog djela je da oštećena lica, odnosno lica koja su uzela novac pod zelenaškom kamatom, u najvećem broju slučajeva ne prijavljuju izvršenje krivičnih djela i ne žele da ostvare saradnju sa organima za sprovođenje zakona, uglavnom jer se nalaze pod stalnim prijetnjama i pritiskom od strane zelenaša ili lica koje zelenaši angažuju za sprovođenje nasilja.

U narednom periodu trebalo bi preduzeti aktivnosti na zadobijanju većeg povjerenja lica oštećenih zelenašem, ili članova njihovih porodica, da prijavljuju sva krivična djela povezana sa ovom pojavom, prvenstveno kroz pružanje dodatne policijske i pravne zaštite. Takođe treba raditi na animiranju svih građana da u većem broju dostavljaju policiji, anonimno ili na drugi njima adekvatan način, saznanja o zelenašenju ili nasilju koje isto prouzrokuje.

Rješavanje problema zelenašenja trebalo bi i u narednom periodu da bude jedan od zajedničkih prioriteta policije i tužilaštva, sa ciljem pokretanja novih proaktivnih istraga i pronalaska novih načina za lakše i efikasnije dokazivanje kako samog krivičnog djela

zelenašenja, tako i dokazivanje uloge zelenaša kao nalogodavaca krivičnih djela sa elementima nasilja. Istovremeno istražne aktivnosti bi trebalo fokusirati na stvaranje pravnog osnova za oduzimanje nezakonito stečene imovine ili dobiti od procesuiranih zelenaša.

2.5. Korupcija na visokom nivou

Rješavanje problema korupcije, posebno one na visokom nivou, počinjene od strane lica koja imaju svojstvo javnih funkcionera, postavljen je visoko na listi prioriteta od strane političkog nivoa, javnog sektora i međunarodnih faktora uključenih u procese evroatlanskih integracija Crne Gore.

Podaci prikupljeni kroz obavještajni rad i otvorene istrage nijesu ukazali na povezanost članova organizovanih kriminalnih grupa sa korupcijom usmjerenoj ka javnim funkcionerima. Organizovane kriminalne grupe motivisane su da koriste korupciju ili razmjenu drugih usluga kao dio sopstvene strategije radi olakšavanja sprovođenja svojih konkretnih kriminalnih aktivnosti ili prikupljanje informacija, što je uglavnom usmjereno na državne službenike na nižem nivou (koji nemaju svojstvo javnog funkcionera), kako bi isti, ponekad i nesvjesni punog obima kriminalnog posla koji se odvija u pozadini, svojim činjenjem ili nečinjenjem direktno pomogli pojedinim aktivnostima članova organizovanih kriminalnih grupa.

Problem korupcije na visokom nivou, počinjene od strane javnih funkcionera, ne bi trebalo strateški tretirati kao dio problema koji je povezan sa djelovanjem organizovanih kriminalnih grupa u Crnoj Gori, jer ne postoje konkretni operativni podaci da je u pitanju pojava, odnosno ustaljeni način rada, što međutim ne isključuje mogućnost da se ubuduće neće pojaviti pojedinačni slučajevi.

Fokus rješavanja problema korupcije na visokom nivou treba tretirati kao pojedinačni akt samog javnog funkcionera u cilju sticanja lične imovinske koristi, tokom kojeg isti preduzima jednu ili više radnji sa obilježjem korupcije. Predložene prioritete oblasti za buduća istraživanja i pokretanje proaktivnih istraga usmjerenih na otkrivanje korupcije na visokom nivou su: zdravstvo, lokalna samouprava, javna uprava i organi za sprovođenje zakona, javne nabavke i tenderi, urbanizam (sa posebnim akcentom na prostorno planiranje i infrastrukturu i posledice po životnu sredinu), građevinarstvo i obrazovanje.

2.6. Oružje

Značajan broj krivičnih djela na prostoru Zapadnog Balkana, kao i međusobnih obračuna između pripadnika OKG i dalje se vrši uz upotrebu eksploziva i oružja u ilegalnom posjedu koje u najvećem broju slučajeva potiče iz zemalja okruženja koje su bile zahvaćene ratnim sukobima.

U posmatranom periodu u Crnoj Gori zabilježeni su samo pojedinačni slučajevi krijumčarenja manjih količina oružja prema zemljama EU, dok u istom periodu nijesu registrovani slučajevi organizovanog krijumčarenja oružja preko Crne Gore. Samo u pojedinim slučajevima članovi OKG bili učesnici u procesu krijumčarenja.

Pretpostavka je da su i dalje najrizičnije tačke ulaska oružja u Crnu Goru granični pojas između BIH i Crne Gore, kao i granični pojas sa Srbijom, a da su rizične tačke izlaska oružja iz Crne Gore Luka Bar i granični pojas prema Kosovu.

2.7. Pojava novih prijetnji

2.7.1. Terorizam i vjerski ekstremizam

Region Balkanskog poluostrva trenutno je pogođen jednom od najvećih prijetnji koja se manifestuje kroz porast i jačanje radikalnog ekstremizma, što svakako predstavlja i realnu prijetnju po bezbjednost i interese Crne Gore.

Kao jedna od potencijalnih prijetnji prepoznato je i učešće državljana Crne Gore i zemalja regiona u ratnim sukobima koji se na teritoriji Sirije i Iraka organizuju pod okriljem ISIL-a. Rekruti su uglavnom lica mlađe starosne dobi i isti se indoktriniraju neposredno na skupovima vjerskih ekstremističkih frakcija, kao i posredstvom različitih društvenih mreža gdje se na organizovan način širi uticaj ISIL-a na teritoriju naše države.

Događaji koji su u poslednjem vremenskom periodu manifestovani u zemljama regiona i Evrope (policjska stanica Zvornik, napad u Kumanovu, Francuska, itd.) vrlo jasno ukazuju na inteziviranje uticaja ekstremističkih snaga na Balkanu.

Može se zaključiti da je region Balkanskog poluostrva trenutno pogođen jednom od najvećih prijetnji koja se manifestuje kroz porast i jačanje radikalnog ekstremizma, što svakako predstavlja i realnu prijetnju po bezbjednost i interese Crne Gore. Na navedeno ukazuje i činjenica da su pripadnici pomenutih oružanih snaga sa teritorije Crne Gore pozivali na širenje uticaja ISIL-a i na ovim prostorima, a u tom kontekstu im naročito pogoduje veoma dobra povezanost sa ostalim sljedbenicima navedene ideje koji gravitiraju na području zemalja regiona.

Nedavnim usvajanjem Zakona o Izmjena i dopuna Krivičnog zakonika uvedeno je krivično djelo "Učestvovanje u stranim oružanim formacijama" što je stvorilo pravnu osnovu za represivno djelovanje u navedenim situacijama. Međutim, ono što je prepoznato kao nedostatak je činjenica da organi za sprovođenje zakona do sada nijesu imali iskustva sa procesuiranjem i dokazivanjem ovog krivičnog djela.

Obzirom da je riječ o prijetnji koja direktno ugrožava nacionalne interese, posebna pažnja posvećena je međuinstitucionalnoj saradnji, kao i poboljšanju razmjene informacija na regionalnom i međunarodnom nivou.

2.7.2. Motociklističke bande

Još uvijek nije registrovan značajniji uticaj OKG koje funkcionišu kao motociklističke bande na teritoriji Crne Gore. Međutim, evidentan je trend formiranja motociklističkih klubova koji imaju predznake motociklistički bandi.

U narednom periodu može se očekivati povećanja broja članova moto klubova koji će funkcionisati kao ogranci motociklističkih bandi: Outlaws, Bandidos i Hells Angels, što je i trend koji je već određeni vremenski period karakterističan za zemlje regiona.

2.7.3 Cyber crime

U poslednjem vremenskom periodu na teritoriji Crne Gore zabilježen je porast trenda prodaje ukradenih i falsifikovanih roba različite vrste, najčešće posredstvom popularnih društvenih mreža.

Na nivou zemalja Evropske unije zabilježen je porast trenda prodaje narkotika, oružja, falsifikovanih dokumenata, kao i kriminalnih usluga posredstvom “**Darknet**”-a.

Postoji realna opasnost da se trend realizacije kriminalnih aktivnosti posredstvom interneta (Darknet-a) proširi i na Crnu Goru u smislu prodaje narkotika i oružja, dok bi se realizacija novčanih transakcija vršila korićenjem **bitcoin-a**².

---

² Bitcon predstavlja digitalnu valutu koja se koristi za realizaciju transakcija posredstvom interneta.

3. Organizovane kriminalne grupe

Registrovane OKG, u cilju pribavljanja protivpravne imovinske koristi, svoje primarne i najznačajnije kriminalne aktivnosti sprovode u oblasti međunarodnog krijumčarenja različitih vrsta narkotika (kokaina, heroina i marihuane), dok su kao sekundarne kriminalne aktivnosti registrovane pranje novca i zelenašenje.

Cilj organizovanog kriminala je da stvara profit kroz ilegalno poslovanje, a nasilje koje u posljednje vrijeme primjenjuju organizovane kriminalne grupe je kontrolisano i sprovodi se kao dio njihove dugoročne strategije. Nasilje u vidu prijetnji, zastrašivanja, prebijanja ili ubistava motivisano je neraščišćenim računima iz zajedničkih kriminalnih aktivnosti, preuzimanjem vodeće uloge u kriminalnom poslovanju na određenoj teritoriji ili tržištu, kao i zastrašivanjem i disciplinovanjem sopstvenih članova. Registrovano je određeno prestrukturiranje u visoko rangiranim OKG koje može dovesti do izvršenja krivičnih djela koja mogu negativno uticati na stanje bezbjednosti u Crnoj Gori i uznemirenje javnosti, a takođe i doprinijeti stvaranju negativne slike o Crnoj Gori kao zemlji sa rizikom po bezbjednost, što se posebno može posmatrati u kontekstu činjenice da smo turistička destinacija.

U odnosu na pojedine OKG registrovano je prestrukturiranje članova i formiranje manjih, međusobno suprotstavljenih grupa, koje su nastavile samostalnu realizaciju od ranije započetih kriminalnih aktivnosti. Navedeno prestrukturiranje u narednom periodu može predstavljati prijetnju koja se može manifestovati kroz intezivirajne postojećih sukoba.

4. Preporučeni prioriteti

Prioriteti 2013-2014	Preporučeni prioriteti 2015-2016
Organizovane kriminalne grupe	Terorizam i vjerski ekstremizam
Krijumčarenje narkotika	Krijumčarenje narkotika
Ilegalne migracije i trgovina ljudima	Ilegalne migracije
Krijumčarenje akciznih roba – cigarete	Teška krivična djela kao posledica sukoba između OKG
Zelenašenje	Zelenašenje
Korupcija na visokom nivou	Korupcija na visokom nivou
Razbojništva	